

Janez Mikic
Poročilo o zapisovanju narečij v Slovenski Istri

Slovenska Istra še ni bila deležna sistematičnejšega in temeljitejšega dialektološkega raziskovanja. Slaba raziskanost slovenskih istrskih govorov se pokaže še zlasti ob primerjavi z raziskovanji sosednjih hrvaških in istrskoromanskih govorov. Želja in potreba po predstavitvi slovenske jezikovne podobe te pokrajine, kjer se prepletajo različne kulture, je živa tudi zunaj jezikoslovnih krogov, kar se je pokazalo tudi v pobudi posameznikov in nato Iniciativnega odbora za dialektološko raziskavo pri Krajevni skupnosti Dekani pred približno petnajstimi leti. Tako je Slavistično društvo Koper po dogovoru z Dialektološko sekcijo pri ZRC SAZU in Katedro za historično gramatiko in dialektologijo pri Filozofski fakulteti v Ljubljani leta 1980 vključilo v svoj program dela raziskovalno nalogo Narečna podoba Slovenske Istre kot del širšega raziskovalnega projekta Kultura na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre.

Prevzel sem strokovni del naloge, pripravil vsebinski načrt in vodil pripravljalna in nadaljnja dela pri zapisovanju narečij. Za predmet raziskave smo določili slovenska istrska narečja s ciljem, raziskati glasoslovno, besedoslovno, besedotvorno, oblikoslovno in skladijsko (vsaj deloma, na ravni besedne zveze in besedni red) podobo istrskoslovenskih govorov, zemljepisno lego govorov in še posebej jezikovna razmerja do hrvaških in romanskih istrskih govorov. Raziskavo bi bilo mogoče pozneje nadaljevati na posameznih ožjih področjih (npr. strokovno izrazje za Istro značilnih dejavnosti — ribištva, solinarstva, oljkarstva ipd.).

Delo smo zastavili po etapah:

- pripravljalni del,
- zbiranje gradiva na terenu (zapisovanje in zvočno snemanje govorov),
- strokovna obdelava zbranega gradiva in
- sinteza raziskave v obliki raziskovalne naloge (kot dela širšega raziskovalnega projekta) in njena objava.

Naj ob tem poudarim, da pri nalogi nihče ni delal profesionalno, medtem ko so večino raziskav v okviru širšega projekta vključile v svoje redne programe dela obalne

inštitucije, kot so Pokrajinski muzej Koper, Pokrajinski arhiv Koper, Pomorski muzej Sergeja Mašere Piran in Medobčinski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran. Zato je bilo potrebno že od vsega začetka računati s tem, da utegne biti delo zaradi poklicnih obveznosti sodelujočih počasno in dolgotrajno.

Po predstavitvi načrtovane raziskave smo oblikovali ekipo sodelavcev — zapisovalcev narečij. Ker so bili v njej večinoma neslavisti, čeprav dobri poznavalci svojih krajevnih govorov, smo jim s pomočjo dialektoloških strokovnjakov dr. Tineta Logarja in dr. Martine Orožen dali potrebne napotke za zapisovanje narečnega govora. Vsi zapisovalci so imeli najmanj višjo izobrazbo.

Kaj od tega je bilo narejeno?

Z zapisovanjem govorov smo pričeli jeseni 1981. Zapisovalci so uporabljali tradicionalni vprašalnik za slovenski lingvistični atlas (SLA, 1. in 2. del). Kljub dobremu lastnemu poznavanju krajevnega govora so vsi pridobili zanesljive informatorje. Delo na terenu je steklo brez večjih težav. Dinamika zapisovanja je bila različna, nekaterim zapisovalcem se je delo zavleklo. Do leta 1988 so bili dokončani zapisi govorov v krajih (v oklepaju je naveden zapisovalec in leto predaje gradiva):

PADNA (Albert Pucer, 1982), KRKAVČE (Dominik Pegan, 1982), DEKANI (Milan Gregorič, 1982), PLAVJE (Zdenko Ferluga, 1982), MAREZIGE (Nelida Vojska, 1983), SPODNJE ŠKOFIJE (Leander Cunja, 1983), PLAVJE (Ksenija Terglav, 1983), SOCERB (Milan Gregorič, 1983), HRASTOVLJE (Milan Gregorič, 1984), RAKITOVEC (Albert Pucer, 1984), SMOKVICA (Maruša Regent, 1984), PUČE (Milan Gregorič, 1985), BORŠT (Edelman Jurinčič, 1985), KUBED (Rafael Vidali, 1986), TOPOLOVEC (Marinela Šavle, 1987), HRVATINI (Milan Gregorič, 1988).

Prvotni namen zapisa desetih govorov smo tako precej preseгли (15), pri tem pa so izostali predvideni zapisi krajev KOŠTABONA, KORTE in RAVEN (današnji SV. PETER), tako da je slabše zastopan južni del Slovenske Istre. Ob izpolnjenih vprašalnikih je bilo zbrano še dodatno pisno gradivo za kraje DEKANI (Milan Gregorič, prevod Goldonijeve komedije *Le baruffe chiozzotte* v dekanski govor), KRKAVČE (Dominik Pegan, narečne pesmi), MIŠI (Milan Gregorič, mlinarska terminologija) ter dve zvočni kaseti s posnetki govora v HRVATINI in KRKAVČAH.

S tem opravljenim delom pa se je raziskava, žal, ustavila (upajmo, da ne tudi končala). Od tu dalje bi morali vzeti delo v roke strokovnjaki — jezikoslovci. Glede na to, da smo slavisti večinoma zaposleni v šolah, kjer nam narava in obseg dela ne puščata obilice prostega časa, nismo uspeli sestaviti ekipe niti pridobiti posameznikov za nadaljevanje načrtovane raziskave. Tako delo stoji že nekaj let.

Zbrano gradivo hrani Pokrajinski arhiv Koper.